

A PESTRE SODORT FALU

VII.

Házépítők között

Írta: Darvas József

— A csibészszéget, azt hamar megtanulta — mondta rá, — Ahhoz volt esze...

Legtöbben azonban nem érkeznek ilyen egyedül-valón a városba, hanem zsebükben hozzák legalább valamelyik Pestre került falubelijüknek a címét, aki legalább jó tanácsokkal útbaigazításokkal átsegíti a kezdet nehézségein. A Pesten élő falusiaknak külön csoportját képezik az úgynevezett »telelők«, akik a falusi munkátlanlás és kenyértelenség legsúlyosabb hónapjait a fővárosban vészelik át, mint hómunkások, alka'mi napszámósok és munkanélküliek. Igen: munkanélküliek, mert úgy tartják, hogy Pesten még munkanélkülinek is jobb lenni, mint vidéken, az inségebéd miatt... S hogy az inségebédet megkaphassák, ha nem jutnak munkához, egész évben bejelentve hagyják magukat valamelyik ismerősüknél... Próbálja még valaki állítani, hogy a nyomorúság nem hat serkentőleg a szellem mozgékonyására!

*

Az elmaradhatatlan faladán vagy zsákon és a fenekére rejtett, »kezdő tőkét« jelentő kenyéren, néhány ruhadarabon, esetleg egy-két pengőn kívül mit hoznak még magukkal a falusiak a városba? Szervezeti adottságuk és előbbi életmódjuk, táplálkozásuk szerint változó testi erejüket (lásd: »parasztli őserők«), amely legtöbbszór bizonyos fokú esetlenséggel, lassúsággal párosul. Ez a körülmény azután nagy egészében meg is szabja azokat a munkaterületeket, amelyeken leginkább megtalálhatjuk őket. Az állandóan nagyfokú erőlködést, szívósságot és nem túlságosan nagy ügyességet kívánó munkában érvényesülnék leginkább, első-orban pedig az épületmunkákban. A kőműves-napszámósok legnagyobb része falusiak közül kerül ki s ha egy falusi Pestre jön, levelső munkakereső útja a készülő épületekhez vezet.

A protekciós napszámós

Az épületen, amelyet meglátogatam, tizennégy napszámós dolgozott. Mindössze kettő-három volt közöttük fiatalember, a többiek jóval túl voltak a harmincon. Már mind »tőgy keres« pestinek számították magukat: az az egy is, akit »új emberként« emlegettek, két évvel ezelőtt jött föl vidékről. Mindnyájan évek óta dolgoztak már ennél a cégnél. Beszélgetésünk során újra meg újra szó esett »a cég«-ről és úgy emlegették, mintha legalább is valami élő személyiséget tisztelnének benne, aki vigyázó szemekkel ügyel mindnyájuk fölött. Ki is derült, hogy miért ez a nagy respektus és vele-törődés. Egyéni egzisztenciájuk ugyanis attól függ, hogy »a cég«-nek van-e építkezése, mert minden vállalatnak megvannak a saját emberei, akik éveken keresztül ott dolgoznak s ha egyiknek megszűnik a munkája, nem lehet egyszerűen átmenni a másikhoz.

— Csak protekcióval, — mondta az

egyik. — Azzal mindent lehet. Jóba kell lenni a pallérral. Volt úgy, hogy elküldtek egy embert, aki már évekig dolgozott a cégnél, egy protekciós kedvéért. Azt mondták rá, hogy lassú...

elmesélte Pestre kerülésének a történetét.

— Az úgy volt... — kezdte.

Az úgy volt, hogy nagy nyomorúságban éldégtélk otthon, Adonyban. Éveken keresztül adósságból tengőd-

Ebédidő alatt beszélgettem velük. Ott ültek egy csomóban az állványok alatt és ettek. Legtöbben kenyeret, meg szalonnát, hozzá esetleg hagymát. Főtt ételt egyikük sem, de volt olyan is, aki csak kenyeret majszolt.

— A heti tizennégy-tizenöt pengőből nem futja többrel!

Főtt ételt csak vacsorára szoktak enni. Mit? Levest meg valami főzeléket, vagy tésztát.

— Nem álmozunk tőle rosszat — mondta egyikük gúnyos nevetéssel. — Nem rakjuk annyira tele a pucort.

A munkás-sors drámái

Beszélgetés közben régi emlékeket elevenítették föl. Egy idősebb bácsi

tek és még ki se lábaltak az egyikből, már a másik zúdult a nyakukba. A felesége, az »asszony« (»mindig nagy politikus volt!« — mondta rá az öreg) egyre noszogatta, hogy jöjjenek föl Pestre, mert az ismerősök közül sokan dolgoztak itt. Elméletben ő is helyeselte az asszony akaratát, csak éppen nem akarózott nekiindulni. Téltre nem mert jönni, mert akkor itt sincs munka, tavasszal pedig nem volt lelke otthagyni a tavasznyári keresetet: azt a pár mázsa búzát, mert ő mindig azt tartotta, hogy a pénz az csak pénz, de a búza az búza, még ha kevés is van belőle. Egyszer azután, egy rossz termésnek induló tavaszon csak nekidurálta magát.

Hátára vette a katonaládát és jött. Hanem itt Pesten... Hetekig járt munka után, már minden pénze elfogyott, enni se volt mit. Már éppen azon gondolkozott, hogy hazafelé vevő az útirányt, mikor végre »bejutott egy épületre«. De most jött csak a javval! Úgy ki volt éhezve és le volt gyengülve, hogy nem bírta a munkát. Mikor megemelte a malteros ládát, hát tántorgott, mintha be lett volna rúgva. Délre ki is dőlt végleg...

Az egészet úgy adta elő, mint egy jó adomát s mintha színházat játszana, még meg is mutatta, hogyan tántorgott, hogyan rakta keresztbe lábait a teher alatt. A többiek jót mulattak rajta s a térdüket csapkodták, úgy nevettek. Az elbeszélés nyomán egymásután kezdtek előszedegetni régi eseteiket, amelyek mind egy-egy kis dráma volt: a munkás-sors drámái. Egyikük például úgy jutott első munkájához, hogy éppen akkor zuhant le egy napszámós az állványról, amikor ő fölvételre jelentkezett. A másikuk súlyos béthurutal dolgozta végig az első hetet.

Semmi jobb élıhetőség

Régi életük szomorú emlékei azonban föloldódtak valami enyhe öngúnyban. De mikor jelen napjaik valóságára terelődött a szó, egyszerre fanyarság ömlött el rajtuk és keserű panaszokkal lett tele a szájuk. Hogy ebben az évben aránylag még elég sokat tudtak dolgozni, mert tavasztól mindössze két hetet szüneteltek és még sincs meg a látszatja. Eppen hogy csak létezni tudnak egyik napról a másikra, de ruhára vagy ézöraközásra: egy kis »jobb élıhetőség« már nem telik és arról szó sem lehet, hogy félre is tudjanak tenni valamit a rossz napokra. És mi lesz, ha már nem bírják a munkát? Mi lesz, ha a pallér egyszer rájuk fogja, hogy lassú mozgásúak?

A pallérokról csak úgy általánosságban mertek nyilatkozni: ha az övékről kérdeztem, egyszerre visszahúzódtak s csak nyögdecseleltek, hogy így meg úgy... Mert az ember soha nem tudhatja, hogy kívül áll szemben.

Nagy úr a segéd!

A kőművesekről, a »segéd urak«-ról ellenben már nyiltabban megmondták a véleményüket.

— Nagyon föllátnak — mondta az egyikük. — Szeretik éreztetni, hogy ők nem közönséges emberek, hanem iparosok. Van azért közöttük embersegesebb is, aki néha leáll velünk beszélgetni, de a legtöbb büszke...

(Folytatjuk.)

A NEMZETKÖZI REGÉNYPÁLYÁZAT MÁSODIK MAGYAR GYŐZTESE. ● A HÁBORÚ UTÁNI ÉVEK ZAVARÁBA SZÍVEK ÉS NÉPEK NAGY KAVARGÁSÁBA VAKÍTÓ FÉNNYEL VILÁGIT AZ ATHENAEUM ÚJ 2 PENGŐS REGÉNYE

P A S S U T H L Á S Z L Ó
EURÁZIA